

Kieli, koulutus ja yhteiskunta

Lue Kieliverkoston verkkolehteä!

Opettajan päiväkirja: Amisenglantia joka lähtöön

Opettajan päiväkirja -sarjan viimeisessä osassa työpäivästään kertoo Satakunnan ammattiopiston lehtori, joka opettaa englannin kaksi kaikille pakollista kurssia auton asentajille, kuljettajille, talonrakentajille, kiinteistöhoitajille, koneistajille, levyseppähitsaajille, sähkö- ja automaatioasentajille, kokeille, tarjoilijoille, vaatetusompelijoille, kampaajille ja kosmetologeille. Lisäksi opettajan repertuaariin kuuluu valinnaista englantia, kielisuihkuranskaa ja psykologiaa.

Lähden kotoa puoli seitsemältä, vien unisen lapsen päiväkotiin ja jatkan matkaani bussille. Reilun puolen tunnin matkan aikana ehdin mukavasti vielä torakahtaa. Onneksi samalle pysäkillä jää pari työkaveria, joiden kanssa jutellessa ja töihin kävellessä aivot palautuvat normaalivireeseen.

Kymmentä vaille kahdeksan avaan työhuoneessani koneen ja vilkaisen sähköpostin. Samaan aikaan silmäilen päiväkirjasta, mitä olen päivän tunneille suunnitellut. Onneksi olen oppinut jo edellisen tunnin lopulla hahmottelemaan itselleni jotain viestiä siitä, mitä seuraavalla tunnilla tarvitsisi tehdä. Välitunnin aikana ehtii tekemään juuri sen verran, hyvässä tapauksessa vielä lisäksi ottamaan tarvittavat kopiot, vastaamaan sähköposteihin, pätkäilemään satunnaista matkalaskua tai ottamaan yhteyttä ammattialoille, jos jonkun opiskelijan tai asian tiimoilta on selvitettävää. Tässä kerroksessa minulla on työkavereina äidinkielen ja ruotsin opettajat, mutta vaikka kahvinkeitin löytyy, emme juuri koskaan ehdi keittää kupposta. Rauhallisempänä päivänä saatamme ehtiä istua alas yhtä aikaa muutamaksi minuutiksi. Jutuilla on usein taipumus kääntyä sarkasmin puolelle: raskas työ vaatii kieron huumorin.

8.00–8.45: toisen vuoden sähköasentajien valinnainen englannin kurssi

Näytän ryhmälle aluksi nopeasti huomisen kokeen. Jos joku ehtii painaa tehtävät mieleensä parin minuutin aikana, on arvosanansa ansainnut... Lähinnä haluan rauhoittaa niitä vähemmän akateemisesti suuntautuneita tapauksia, joille luokassa istuminen ja kokeiden tekeminen eivät koskaan ole olleet rentouttavia tilanteita. Kun koe on nähty, sitä ei enää tarvitse jännittää niin paljon, ja ehkä kertaaminenkin onnistuu paremmin.

Kokeen lisäksi teemme yhden vaativan kuuntelutehtävän, johon 17 tulevan sähköasentajan ryhmästä ehkä noin puolet osaa vastata. Toiselle puolelle riittäisi mielestäni hyvin se, että keskittyisivät poimimaan joitakin merkityksiä, mutta sekin turhauttaa muutamaa. On selvää, etteivät näistä kaikki hakeudu jatko-opintoihin, vaikka ammattikoulun onkin se mahdollisuus heille tarjottava. Tilanteen heterogeenisuus ei mielestäni kuitenkaan ole opettajan kannalta yhtä ahdistava kuin peruskoulun puolella.

Lopputunnista ehdimme vielä treenaamaan isojen lukujen ääntämistä. Melkein jokainen uskaltaa avata suunsa! Pahimmat jännittäjät – kovimmat pahikset yleensä – saavat tilaisuutensa silloin, kun kierrän luokassa ihan muiden tehtävien yhteydessä.

9.00–9.55 hotelli-, ravintola- ja cateringalan pienryhmä

Tämän erityisryhmän opiskelijoilla on usein lievä kehityksen viivästyminen. Heillä on hyvät työllistymisnäkymät suurkeittiöissä. Oppiminen ja hahmottaminen ovat monelle erilaisilla tavoilla vaikeita, ja jokaiselle taatusti hiukan eri tavalla. Minulla on ensimmäisen ja kolmannen vuoden opiskelijat, tokavuotiset ovat ruotsin tunnilla. Tunnen jatkuvasti riittämättömyyttä tämän yhden viikoittaisen tunnin suhteen, vaikka olenkin opiskellut erityispedagogiikkaa perusopintojen verran ja ollut tässä talossa ja samoissa tehtävissä jo viisi vuotta. Kokemuksesta olen oppinut sen, että jokaisen opiskelijan jokainen oppitunti pitäisi todella voida suunnitella erikseen, jotta voisin oikeasti tuntea tehneeni hyvää työtä.

ATTO-osastolla, siis tällä käytävällä, jolla opetetaan ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia, eli enimmäkseen äidinkieltä, kieliä ja terveystietoa (matematiikka, fysiikka ja kemia opetetaan meidän yksikössämme ammattialoilla), on tällä viikolla tehostettu puhelimen käytön valvontaa. Yksi poika on päättänyt hauskuuttaa itseään ja ärsyttää muita soittamalla puhelimestaan kimeitä ääniä ennen tunnin alkua. Kun tulen luokkaan, selitän hänelle, että nyt ei vain varoiteta, vaan jos kehoitus ei tehoa, poistetaan tunnilta. Muut ryhmäläiset jo pyysivät häntä laittamaan äänet pois, ja minä kehoitan nyt tekemään saman ja laittamaan puhelimen taskuun heti. Kehotus ei toiminut, joten poistin pojan luokasta, soitin ryhmänohjaajalle ja merkitsin asian hetken päästä sähköiseen tiedonjako-ohjelmaan Wilmaan.

Tähän alkusäätämiseen kului melkein kymmenen minuuttia, tehtäviin kiinni pääsemiseen ei onneksi kuin hetki. Olen onnistunut jakamaan kahdeksan opiskelijan ryhmän neljään niin, että pareilla on aina suunnilleen sama tehtävä menossa, silloin voin pysähtyä kahden opiskelijan luo kerrallaan neuvomaan ja seuraamaan, ja toisaalta he voivat auttaa toisiaan. Olen tänä syksynä kokeillut erityisryhmien kanssa netin ilmaisen käännösohjelman käyttöä. Vain yhdellä pareista on käännöstehtävä, mutta annan koko ryhmän halutessaan seurata ja osallistua kääntämiseen pitämällä luokan koneeseen yhdistetyn projektorin päällä. Opiskelija kirjoittaa lauseen kääntäjään, ja sitten mietitään, onko tulos ollenkaan ymmärrettävä, ja miten lause oikeasti menisi suomeksi. Olen iloisesti yllätynyt siitä, miten hyvin työ etenee ja kuinka taitavasti erityisopiskelijatkin tekstiä pystyvät analysoimaan.

10.10–12.20 ensimmäisen vuoden yhdistelmäopiskelijat

Nyt seuraa jotakin aivan muuta. Meidän yksikössämme yhdistelmäopintoja voi suorittaa hyvin joustavasti, eli miltä tahansa opintoalalta voi osallistua lukion kurseille. Suurin osa tarjonnasta opetetaan lukiolla, lukion opettajien toimesta. Lukion matematiikan ja äidinkielen opettajat käyvät meillä ammattiopistolla opettamassa muutamia ensimmäisiä kursseja, mistä heille suuri hatunnosto, sillä tällainen koulutusmuotojen välinen yhteistyö ei liene aivan tavallista. Minä ja ruotsinopettajakollegani puolestamme opetamme kielten lukiokursseja ammatillisten ohella. Ammattikoulun ATTO-opettajan kelpoisuusvaatimukset ovat täysin samat kuin muidenkin aineenopettajien.

Tässä ryhmässä on opiskelijoita sähköltä, raksalta, autopuolelta ja cateringiltä. Aloitamme epäsäännöllisten verbien kokeella, ja tarkastamme sitten läksyt. Koska opiskelijat tulevat eri ryhmistä ja työssäoppimisjaksot ovat eri aikoihin, tajusin jossain vaiheessa alkaa pitää hyvin yksinkertaista blogia, johon kirjaan läksyt ja tarvittaessa tunnin kulun tarkemminkin, jotta opiskelijat voivat sieltä tarkastaa, mitä on tehty. Tämä on vähentänyt viestiliikennettä Wilmassa ja sähköpostissa.

Pidämme välissä 40 minuutin ruokataunon. Ruoka on alakerran ruokalassa tosi hyvää, ja varsinkin salaattipöytä ylittää peruslounasruokalan tason, ja rauhallisempi opetusravintolakin meiltä löytyy. Minulla ei kuitenkaan ole lukujärjestyksessä tälläkään viikolla kuin yksi tyhjä kolo, joten syön mieluummin eväitäni työpöydän ääressä ja käytän pidemmän vapaan rupeaman keskittymistä vaativien juoksevien asioiden hoitamiseen, kuten materiaalien tekemiseen tai muokkaamiseen, puheluihin tai viestien tai muistioiden

kirjoittamiseen.

Lounaan jälkeen siirrymme kielioppiin, käymme läpi yleisaikamuotoja. En enää käytä liitutaalua, koska minulle sopii paremmin se, että vastauskalvot ovat powerpoint-muodossa, eikä paperikansioiden säilytyksestä enää tarvitse huolehtia. Älytaulun sain kaksi ja puoli vuotta sitten, kun kuntatalous oli vielä paremmassa kunnossa, ja sen käyttö tunneilla on jo itsestäänselvyys. Mieluummin seison taulun vieressä kuin istun pöydän ääressä klikkailemassa, enkä tiedä, miten selviäisin, jos haluaisin näyttää tunnilla jonkin artikkelin kaikille, enkä voisikaan vain hetken mielijohteesta kaivaa sitä netistä ja ympyröidä taululla huomionarvoisia kohtia. Samoin tarkastuskalvoihin merkintöjen tekeminen älytaulutussilla tai taulumuistiinpanojen tallentaminen omana tiedostonaan on minusta kätevää.

12.30–13.15 kiinteistöhoitajien erityisryhmä

Tätä ryhmää edelsi aikoinaan metallin erityispuoli, josta puhuttiin tietyllä äänensävyllä ja jota ehdotettiin sijoituspaikaksi niille opiskelijoille, jotka eivät omalla alallaan loistaneet ja joille mukauttamisperusteeksi oli merkitty ”12: muu syy”. Sittemmin asiansa osaavan erityisopettajan johdolla ryhmän toiminta muuttui tavoitteellisemmaksi. Nyt erityisopiskelijoilla on metallialan sijaan mahdollisuus opiskella kiinteistöhoitajiksi. Luokkaympäristö ei ole heidänkään lempijuttunsa. Nyt olin kuitenkin onnistunut tekemään edellisillä kerroilla käsiteltyä tekstiä pyörittelevän aukkotehtävän, jota tehdessään pojat näyttivät melkein ihan vähän jopa mahdollisesti innostuvan. Taisi olla kilpailuhenkeä ja näyttämisen tahtoa ilmassa.

13.15–13.25

Tiistaisin tässä välissä tarjotaan henkilökunnalle kahvit ruokalassa. Tänään läsnä on koulutuskuntayhtymän kaikkien yksiköiden rehtorit vuodenvaihteessa voimaan astuvaa organisaatiomuutosta valmistelleen kokouksen vuoksi. On kiva nähdä työkavereita eri opintoaloilta, vaikka lyhyestikin.

13.25–14.10 toisen vuoden koneistajien valinnainen englannin kurssi

Tämä tiistain viimeinen tunti on aina vähän turhankin kevyt. Tiistaikahvien vuoksi tulen itse tunnille aina muutaman minuutin myöhässä, ja opiskelijat taas ovat ehtineet pidemmän tauon aikana jo orientoitua koulupäivän loppumiseen. Yritän kuitenkin tsempata itseäni ja opiskelijoita sen verran, että saisimme edes jotain aikaiseksi.

Unelmani on ollut kehittää valinnaisenkuun sellainen kurssirunko, joka toimisi jokaisella opintoalalla vain pienillä sanasto- ja sisältömuutoksilla. Ei tunnu onnistuvan. Eri aloilla tarpeet ovat keskenään erilaisia: omalla taustallani en oikein osaa kuvitella esimerkiksi koneistajan työn asiakaspalvelutilannetta. Toki niitä voi tulla, mutta verrattuna tarjoilijoiden tilanteeseen eroa on aika paljon. Niinpä siis kurssien sisällötkin vaihtelevat, ja yrityksen ja erehdyksen kautta kehitellen uusia juttuja melkein joka kurssia varten.

Tällä kertaa kokosin metallin pojille ja tytölle portfolioratkaisun. Tehtävät on saanut tehdä omassa tahdissa, mutta niiden suorittaminen on edellytys kurssin läpäisemiseen. Tänään ehdin levottomasta ilmapiiristä huolimatta kartoittaa jokaisen opiskelijan tilanteen ja varmistaa, että heillä on suunnitelma saada loputkin tehtävät valmiiksi tällä viikolla. Sydämessä hyrisee, kun vilkkaat nuorukaiset kinuavat sanakirjoja kaapista, että ”sais ny vähä alottaa tät tehtävää”.

Koulupäivä loppuu ”oikeaan” työelämään verrattuna aikaisin. Minulle se sopii, koska vasta tuntien päätyttyä ehdin istumaan alas ja suunnittelemaan, tekemään uusia materiaaleja ja päivittämään vanhoja. Äidiksi tultuani olen seurannut ay-henkilön tarkkuudella työ- ja vapaa-ajan välistä suhdetta, enkä kovin helposti vie työpapereita kotiin. Ollakseni kotona neljältä joudun kuitenkin lähtemään töistä jo varttia vaille kolme, joten

silloin tällöin korjattava koepino tai muistitikku puolillaan keskeneräistä kurssisuunnitelmaa on tungettava laukkuun. Bussissa matkalla kotiin irrotan kuitenkin ajatukset työmaalta ja otan pikku torkut.

Kirjoittaja on vieraiden kielten lehtori Satakunnan ammattiopistossa.